

Over verpakkingen gesproken

Door Friederike Kleijn

Is een glazen pot voor yoghurt milieuvriendelijker dan een drankenkarton drinkkarton of plastic fles? Is een herbruikbare verpakking altijd beter dan wegwerp? Komt alles bij de afvalverwerker niet gewoon op een hoop terecht? Dit soort vragen krijg je, als je - zoals ik - al een tijdje meedraait in de afvalbranche en daarnaast iets doet bij Slow Food Achterhoek. Dan willen je 'gewone' werk en je vrijwillige bestuursfunctie makkelijk in elkaar overlopen.

Wanneer duurzaam?

En dus krijg ik vanuit Slow Food weleens vragen over afval op mijn bord. Die komen van consumenten, en soms ook van producenten. Die worstelen weleens met de opmerkingen en vragen die zij krijgen van klanten, vooral over plastic verpakkingen. Ik begrijp die vragen wel. Je kiest als consument voor een 'good, clean & fair' product, en verwacht dan dat de verpakking daarmee in lijn is. Maar wanneer is dat het geval? Wanneer kun je een verpakking duurzaam noemen?

Degelijk antwoord

Nu ben ik geen verpakkingsdeskundige, maar (beleids)communicatieadviseur. Toch ontwikkel je ook in die positie in de loop van de jaren een brede waaier aan kennis. Dat varieert van wetgeving, ontwikkelingen in afvalscheidingscijfers, hergebruik en recycling tot consumentengedrag en do's en don'ts in voorlichting. Dat alles komt goed van pas wanneer je op vragen zoals hierboven een beetje degelijk antwoord wilt geven.

Circulair in 2050

Eerst even wat context. Samen zorgen voor minder afval, meer hergebruik en betere recycling. Met als stip op de horizon '[circulair in 2050](#)'. Dat zijn de ambities van onze overheid en ook Europa. Een flink aantal partijen in de keten werkt daar ook hard aan en trekt daarin samen op.

Die eensgezinde opstelling met de blik voorwaarts mocht ik ervaren tijdens de Reusable Packaging Fair, waar ik afgelopen week bij mocht zijn. Een uitverkocht evenement, georganiseerd door Mission Reuse, Kennisinstituut Duurzaam Verpakken, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en het Afvalfonds Verpakkingen. 'Samen op volle kracht vooruit' richting circulariteit, was het credo, ook al steekt er misschien een gure, anti-duurzame tegenwind op vanuit Den Haag.

Loos

Mooie voorbeelden waren te zien op de fair. Van een goed doordacht 'tankstation' voor hervulbare wasmiddelflessen, slimme en hippe oplossingen voor bekers in kantines en bij festivals, herbruikbare verzendverpakkingen, noem maar op. Een primeur had het sympathieke Utrechtse startup-bedrijf Loos: een soort SRV-wagen 2.0, waarin alleen maar wordt gewerkt met hervulbare zakjes en bakjes.

Mepal

Ook de Achterhoek was vertegenwoordigd, en wel met het Lochemse bedrijf Mepal. Groot geworden in oerdegelijke schalen en bakjes van melamine, maken ze nu de overstap naar een beter recyclebare kunststof. Als het aan Mepal ligt, maken we meer gebruik van eigen bakjes om te vullen bij winkelier of supermarkt. 'Leg de verantwoordelijkheid gerust vaker bij de consument', is hun idee.

Producenten kunnen altijd contact opnemen met Roy Altink van Mepal als ze zelf ideeën hebben, een kleine serie willen ontwikkelen of hun naam op de verpakking willen terugzien. Tot zover mijn ronde langs de stands op de Reusable Packaging Fair.

Communicatie

Dan nu terug naar de vraag wanneer een verpakking in lijn is met het Slow Food gedachtegoed. Ook op dat punt kon ik mijn kennis op de verpakkingsbeurs bijspijkeren. In de eerste plaats heb ik maar weer ervaren hoe ongelooflijk lastig het is om de eenvoudig lijkende vragen aan het begin van dit verhaal van een degelijk antwoord te

voorzien. Is glas beter dan plastic of drankenkarton? Is herbruikbaar beter dan plastic? Het beste antwoord lijkt nog, als je het in één zin wilt uitdrukken: het hangt ervan af. Lekker dan! Maar dààr neemt die groene klant van jou geen genoegen mee! Misschien helpen de volgende tips je verder in de vraag hoe je keuzes kunt maken en daarover kunt communiceren.

Tip 1: Communiceer correct over de recyclebaarheid van de verpakking

Je kunt als producent je productverpakking tegenwoordig zelf beoordelen op recyclebaarheid met de Recyclechecks van het Kennisinstituut Duurzaam Verpakkingen, afgekort tot [KIDV](#). Er zijn superhandige, gratis recyclechecks voor voedselverpakkingen van glas, papier en plastic. Na het doorlopen van een aantal vragen volgt een beoordeling: niet recyclebaar (rood), beperkt recyclebaar (oranje), redelijk (geel) of optimaal recyclebaar (groen). De uitkomst hangt af van de volgende vier voorwaarden. Ik citeer:

1. De weggooi-eenheid is zodanig samengesteld dat deze wordt ingezameld of opgehaald door erkende afvalinzamelaars.
2. De weggooi-eenheid moet worden gesorteerd en/of gebundeld in vooraf gedefinieerde stromen voor recyclingprocessen.
3. Het materiaal wordt in een recyclingproces, op industriële schaal, verwerkt en teruggewonnen tot een grondstof.
4. De teruggewonnen grondstof heeft een eenduidige samenstelling en kan worden gebruikt bij de productie van nieuwe verpakkingen of producten.

Nu maken huishoudens in Nederland vrijwel allemaal gebruik van een erkende inzamelaar, die is aangewezen door de gemeente. De inzamelaar hoort kennis te hebben van punt 2 en 3 en kan de contractvoorwaarden, nodig voor de beoordeling van punt 3 en 4, nakijken. Dus met enige inspanning valt na te gaan of de verpakking van jouw product rood, oranje, geel of groen scoort. Kijk, dat maakt communicatie al wat gemakkelijker. Scoort je verpakking rood of oranje, dan helpt het KIDV je met het zoeken naar alternatieven. >>>

Tip 2: herbruikbare verpakking? Zorg dat de informatie over milieuvriendelijkheid klopt.

Een stap verder dan een recyclebare verpakking is de herbruikbare verpakking. Voor de duidelijkheid: dat zijn dus verpakkingen die als verpakking weer opnieuw worden gebruikt zonder de afvalfase doorlopen te hebben. Er is dus een belangrijk betekenisverschil tussen hergebruik en recycling. Overweeg je een overstap van te recyclen wegwerp- naar herbruikbare verpakkingen? Dan helpt de rekentool van het KIDV je om een verantwoorde keuze te maken en geen fabels te verkopen. Wees transparant en voorkom 'greenwashing'. Een herbruikbare verpakking is namelijk niet altijd milieuvriendelijker dan een recyclebare variant.

De tool, waarvan de nieuwste versie op de verpakkingsbeurs werd geïntroduceerd, berekent niet alleen de CO₂- en financiële impact van herbruikbare verpakkingen. Ook in bredere zin wordt naar de milieu-impact gekeken. Zo zijn water- en materiaalgebruik toegevoegd en bevat de tool een calculator die berekent hoeveel verpakkingen er in eerste aanleg nodig zijn om een herbruikbaar systeem op te zetten. Verder kunnen opties vergeleken worden: naast het bekende hergebruikmodel waarin de producent een verpakking schoonmaakt en opnieuw vult (bijvoorbeeld bierflesjes), kun je ook de optie *refill at home* of in de winkel *refill at shop* opnemen in je vergelijking. Ook kun je diverse soorten verpakkingen (plastic, glas, papier) meenemen in je onderzoek. Een interessante tool voor wie een overstap overweegt van recycling naar hergebruik, dat op de duurzaamheidsladder toch weer een treetje hoger scoort.

Tip 3: In de juiste bak, volgens de aanbiedregels. Simpel en duurzaam.

Toch is er met een goed recyclebare verpakking in mijn ogen niets mis. Zolang de consument het volgens de regels (bijvoorbeeld los en zonder inhoud) in de juiste bak deponereert: plastic, metalen verpakkingen en drankkartons (pmd) in de oranje bak, papier en karton in de blauwe, groente-, fruitafval en etensresten (gfe) of tuinafval (gft) in de groene. En nee, dat alles komt niet op één hoop terecht om achteraf te worden verbrand. Daarvoor zijn deze grondstoffen inmiddels veel te waardevol. Ook die boodschap moeten we blijven uitdragen.

Reageren? Graag! Stuur een mail naar achterhoek@slowfood.nl